

BALANÀ I ABADIA, Pere: "Els musulmans a Catalunya (713-1153). Assaig de síntesi orientativa". Editorial AUSA. Orientalia Barcinonensia, 12. Sabadell, 1993. 284 pàgs.

Pere Balañà ha publicat un llibre on ha resumit una gran quantitat d'informació historiogràfica, de notícies històriques, de l'aportació dels musulmans a la formació de la Catalunya medieval i moderna. El domini musulmà, en algunes contrades catalanes va durar 450 anys, i en altres, al contrari, escassament un centenar d'anys. Hi ha un complicat procés de relacions tant de tipus polític-militar com de caire econòmic, de guerra i de pau entre dos poders amb més diferències, els seus orígens, ideològic-religioses que racials. A partir del segle X, aquests dos poders van quedar assentats sobre un territori amb uns límits de sobirania molt concrets: la Catalunya Vella (cristiana), la Marca (frontera, terra de ningú) i la Catalunya Nova (musulmana). Aquest veïnatge entre les dues Catalunyes va durar dos-cents anys; en conseqüència les influències foren contínues i continuades en aquest llarg lapse de temps.

El llibre de Pere Balañà potser té una certa mancança: determinar la cronologia de la informació historiogràfica que aporta. Aquesta informació és vàlida, però pensem que hauria de tenir una valoració temporal. Joan Badia-Homs, en estudiar, en un treball publicat fa poc, el poblament de la població de Vilamacolum (Alt Empordà) a inicis del segle X, destaca l'existència d'un antropònim àrab, "Abderrahem", entre els noms dels habitants d'aquesta població. Estem d'acord amb la pregunta que es fa i que ens fem: per què i com va arribar en aquest racó de la Catalunya Vella? La teoria de Badia-Homs és que es tracta d'un desplaçament esporàdic, però nosaltres pensem que potser no tan esporàdic, perquè hi ha continuats desplaçaments per la Marca, de fugitius polítics, socials, econòmics en una i altra direcció; hi ha cristians en terra musulmana i musulmans en terra cristiana.

Pensem en dues possibilitats: que la toponímia musulmana en moltes comarques catalanes és el resultat d'un domini polític-militar, o que simplement és el resultat d'uns establiments, d'una convivència de cristians i musulmans fins al moment de l'expulsió dels moriscs al segle XVII, durant el regnat de Felip III. La problemàtica és complicada, per això ens felicitem de l'esforç fet per Pere Balañà per presentar, amb molta valentia, un primer esquema de treball sobre el que és convenient: cal estructurar una cronologia que ens ha de permetre poder explicar la realitat d'un domini cultural més profund que el polític-militar que va acabar l'any 1153, però que la presència musulmana va continuar.

Joan-F. Cabestany i Fort

INFORMACIÓ

Els propers 20, 21 i 22 d'octubre es portarà a terme, organitzat per l'Institut Municipal d'Història, el III Congrés d'Història de Barcelona el qual es realitzarà al Palau Reial Major (Saló del Tinell i capella de Santa Agueda) - Museu d'Història de la Ciutat - plaça del Rei. Les ponències aniran a càrrec de Josep-Oriol Granados, Isabel Rodà, Gaspar Feliu, Josep M. Torras, Marina López, Joan B. Culla, Pere Ysàs i Carme Molinero; essent els relators: Ferran Puig, Joan Busqueta, Xavier Torras, Pere Anguera i Joan M. Thomas, que hauran de sintetitzar les aportacions de les comunicacions que es presentin per tal de suggerir temes de debat. Al llarg del Congrés es portarà a terme la presentació del primer número de la "Revista Barcelona. Quaderns d'Història", així com altres activitats complementàries. Per a més informació cal adreçar-se al Servei d'Informació del Museu d'Història de la Ciutat: carrer del Veguer s/n., tel. 315 11 11 de dimarts a dissabte, de les 10 a les 14 hores.

* * *

Els propers 26 i 27 de novembre de 1993 es portarà a terme, organitzat per l'Institut d'Estudis Gironins, un Congrés d'homenatge al Dr. Jaume Marquès i Casanovas (Soci de Mèrit que fou de la nostra Entitat) sota el títol "Cultura i Societat a les terres de Girona". El Congrés s'ha estructurat en quatre seccions: Història de l'església; Arqueologia i Història de l'art; Història local i Recerca d'arxius i edició de textos, cadascuna de les quals s'obrirà amb una ponència encarregada a prestigiosos especialistes. Per a més informació adreceu-vos a: Institut d'Estudis Gironins. Força, 27 (Museu d'Història de la Ciutat). 17004 Girona. Tel. 419423.

* * *

La parròquia d'Escaldes-Engordany (Andorra) ofereix, dins la seva oferta cultural, la possibilitat de visitar el Museu de Maquetes de l'Art Romànic d'Andorra, on s'hi troben reunits els principals monuments romànics del Principat a escala reduïda. Actualment el Museu compta amb 25 maquetes, realitzades pel pintor i maquetista terrassenc Josep Colomer.

CONVOCATÒRIA DEL PREMI DELS AMICS DE L'ART ROMÀNIC

L'Institut d'Estudis Catalans convoca el LXIII Cartell de Premis i Borses d'Estudi per a Estudiants, entre els quals cal remarcar el "Premi dels Amics de l'Art Romànic", instituit per primera vegada aquest any de 1993.

El Premi serà ofert a "un treball d'investigació, bibliogràfic o d'assaig sobre art i cultura catalanes del període pre-romànic i romànic".

La dotació d'aquest Premi és de 100.000 pessetes i es poden concedir fins a dos accèssits.

Poden prendre part en aquesta convocatòria estudiants universitaris i persones titulades des de l'1 de febrer de 1990.

Els treballs que vulguin aspirar al Premi han d'ésser redactats en català. No es podran considerar treballs que ja hagin estat premiats anteriorment o subvencionats per l'IEC o una altra institució.

Els treballs, d'una extensió no superior a 50 fulls de format DIN A4, s'han de presentar mecanografiats a doble espai, han d'estar enquadrats i han d'anar acompanyats d'un certificat d'estudis.

Les obres aspirants han d'ésser presentades mitjançant exemplar triplicat a la seu de l'IEC (carrer del Carme, 47, 08001 Barcelona), amb les indicacions següents: nom, adreça i telèfon de l'autor i premi a què aspira l'obra.

El termini d'admissió dels originals és el 31 de desembre de 1993. L'adjudicació del Premi el 14 de març de 1994 i el lliurament del Premi el 22 d'abril de 1994.